

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΘΕΙΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Η περιφορά του επιταφίου γίνεται με ιδιαίτερη κατανύξη στις πόλεις και σε χωριά της Λήμνου! Στον Μούδρο όμως συμβαίνει ίσως κάτι μοναδικό στην Ελλάδα, την ώρα της περιφοράς του επιταφίου γίνεται και η αναπαράσταση του Θείου δράματος. Ο Μούδρος, είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη στο νησί, διατηρώντας όμως την πρωτιά σε δεκάδες ιστορικά κεφάλαια συμμετέχοντας ενεργά με ένα από τα μεγαλύτερα φυσικά λιμάνια της Μεσογείου σε γεγονότα που σε πολλές περιπτώσεις διαμόρφωσαν την σύγχρονη ιστορία. Η περιφορά του επιταφίου το βράδυ της μεγάλης Παρασκευής, συνοδεύεται από μια πολύ ιδιαίτερη θεατρικότητα.

Μετά την αναχώρηση του επιταφίου από τον Ιερό Ναό της Ευαγγελίστριας, κάνει κάποιες πολύ ιδιαίτερες στάσεις. Η κάθε στάση είναι εμπνευσμένη από τις τελευταίες ημέρες του Ιησού Χριστού που προηγήθηκαν της μαρτυρικής σταύρωσης!

Στην πρώτη στάση ημέρα των Βαΐων, η πανηγυρική είσοδος του Κυρίου Ιησού Χριστού στην Ιερουσαλήμ. Στην δεύτερη στάση γίνεται αναπαράσταση του μυστικού δείπνου με την θέση των αποστόλων αλλά και του Χριστού να έχουν πάρει μικρά παιδιά. Η αμέσως επόμενη στάση γίνεται την στιγμή της ταπείνωσης του Θείου μπροστά στον άνθρωπο, όπου ο Ιησούς πλένει και μυρώνει τα πόδια των μαθητών του. Η τεράστια πομπή προχωρά και φτάνει στη στιγμή της σύλληψης στον κήπο της Γεθσημανής

Μετά από αρκετά βήματα, ο Ιησούς θα σταθεί μπροστά στον Πιλάτο με τους αρχιερείς να επιζητούν την απόλυτη τιμωρία. Οι πιστοί που ακολουθούν τον επιτάφιο, ίσως και νοιώθοντας κάποια ενοχή, θα φτάσουν στην επόμενη αναπαράσταση της στιγμής του μαρτυρίου προς τον Γολγοθά, με τον Ιησού να σηκώνει τον σταυρό.

Συνεχίζοντας η πομπή, συναντά την ακίνητη αναπαράσταση, όπου σε μία συγκλονιστική στιγμή γίνεται η απόλυτη κορύφωση του Θείου δράματος επάνω στον σταυρό. Η σκηνή στην αναπαράσταση του δράματος, τα δάκρυα της μητέρας του Ιησού, αλλά και των μαθητών να προσπαθούν να ξεπλύνουν την ντροπή της αμαρτίας των ανθρώπων. Και τέλος οι φύλακες μπροστα στην είσοδο του τάφου...

Η υπέροχη αυτή αναπαράσταση του Θείου δράματος ξεκίνησε στον Μούδρο την δεκαετία του 90 από τον πατέρα Πρώνιο, αλλά διακόπηκε για κάποια έτη και τα τελευταία 6 χρόνια Πολιτιστικός Σύλλογος και ναός συνεργάζονται για την αναβίωση αυτού του μοναδικού εθίμου. Ας δούμε τι γίνεται και αλλού.

Στον Πόντο, οι Έλληνες, κάποια Κυριακή ανάμεσα στο Πάσχα και την Πεντηκοστή, ενταφίαζαν ένα πύλινο είδωλο, το θρηνούσαν και μοίραζαν κόλλυβα. Στη συνέχεια η ατμόσφαιρα από θρηνωτική γίνονταν χαρούμενη και κατέληγε σε ένα γλέντι, πάνω από τον τάφο του ειδώλου.

Το «κάψιμο του Ιούδα», το απόγευμα της Κυριακής του Πάσχα είναι από τα πιο διαδεδομένα στον ελλαδικό χώρο. Ένα ομοίωμα του Ιούδα από πανιά και χόρτα καίγεται συνήθως στο προαύλιο του ναού.

Σημαντική περίπτωση λαϊκού δρώμενου αποτελεί ο «Λάζαρος» στην Κύ-

προ. Ο αναστημένος φίλος του Χριστού κατά τη δεύτερη ζωή του υπήρξε επίσκοπος Κιτίου. Ενταφιάσθηκε στη σημερινή Λάρνακα και κατά τον 10ο αιώνα έγινε η ανακομιδή των λειψάνων του στην Κωνσταντινούπολη. Τα «σιμιγκούδκια», που συμβολίζουν το χρώμα του νεκρού, αποτελούν το «κοστόμι» ενός παιδιού που υποδύεται τον Λάζαρο. Στην Κύπρο, λαβαίνει χώρα ακόμα και σήμερα, σε λίγα δυστυχώς χωριά, η συμβολική αναπαράσταση της έγερσης. Όταν ο ύμνος φτάσει στο σημείο όπου ο Χριστός καλεί τον φίλο του, το παιδί – Λάζαρος σηκώνεται χαρούμενο. Σε κάποια χωριά, ο Λάζαρος συνοδεύεται και από δύο κοπέλες που παριστάνουν τις αδελφές του. Μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα, στον ναό του Λαζάρου στη Λάρνακα, παριστανόταν αυτή η σκηνή. Στο «Λάζαρε, έξελθε» οι διάκονοι τοποθετούσαν ένα σταυρό στο κεφάλι του «Λαζάρου», τον ράντιζαν με αγίασμα και όταν αυτός σηκώνόταν ο επίτροπος του έδινε κρασί και λαζαρόψωμα. Οι γυναίκες τον έρριαν με άνθη και όλοι μαζί φώναζαν: «Λάζαρος Ανέστη!» Το «Άρατε πύλας» ή «Εις Άδου κάθοδος» του Χριστού είναι από τα πιο παλιά δρώμενα. Σε αυτό ο ιερέας «παριστάνει» τον Ιησού και ο διάκονος τον Σατανά – Άδη. Μετά την περιφορά του επιταφίου την Μεγάλη Παρασκευή, επιστρέφοντας, ο Ιησούς βρίσκει κλειστή την πόρτα του ναού και ψάλλει το

«Άρατε πύλας». Ο διάκονος – Σατανάς ερωτά ποιος είναι και ο ιερέας – Ιησούς σπρώχνει την πόρτα και εισέρχεται εντός του ναού, θριαμβευτής ο επιτάφιος.

Η λειτουργία του «Νηπιός» αναπαριστά τη νύψη των ποδιών των μαθητών από τον Ιησού πριν από τον Μυστικό Δείπνο. Δρώμενο που τελείται και στις ημέρες μας στα Ιεροσόλυμα με τον Πατριάρχη Ιεροσολύμων στο μέρος του Χριστού και τους αρχιερείς στους «ρόλους» των μαθητών, αλλά και στη Μονή Αγίου Θεολόγου στην Πάτμο.

Η παραστατική δημιουργία ακολουθεί τη γενιά μας αιώνες τώρα. Η Εκκλησία την καλωσόρισε, την ενσωμάτωσε και την ανέδειξε. Και αυτή η αμοιβαία κατανόηση μας έδωσε σπουδαίο απόθεμα πολιτισμού μέσα από την λατρευτική ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Η περίπτωση του Moogerah

Το Moogerah Passion Play είναι μια δραματική αναφορά στο Πάθος του Χριστού (η ζωή του, ο θάνατος και η ανάσταση του). Τέτοιες θεατρικές παραστάσεις έχουν μεταφερθεί από διάφορες κοινότητες της Ευρώπης κατά τη διάρκεια των αιώνων, για να διδάξουν στους άλλους τις κεντρικές αλήθειες της Βίβλου.

Το Moogerah Passion Play λαμβάνουν μέρος μέχρι 100 εθελοντές, τεχνικοί, βοηθούς παρασκηνίων και ότι άλλο έμπυχο υλικό χρειάζεται για να γίνει κάτι τέτοιο.

Αυτού του είδους αναπαραστάσεις του Θείου δράματος πραγματοποιούνται σε ανοιχτό αμφιθέατρο στις όχθες της όμορφης λίμνης Moogerah, στο νοτιοανατολικό Κουίνσλαντ της Αυστραλίας. Να λοιπόν που κάτι για το οποίο μπορεί να μεταλαμπαθεί και εδώ στην Αυστραλία μιάς και σε όλη την Ελλάδα συμβαίνει κάτι ανάλογο. Απλώς χρειάζεται τόλμη και μια νέα ματιά για να πραγματοποιηθεί.

